

Диана Апостолова

Докторант, катедра „Социология и науки за човека“

ПУ „Паисий Хилендарски

Изразяване на позиция по темата

„България – твоето място за професионална реализация?“

Мотивацията ми да продължавам да работя и да уча в родината си е, разбира се, вътрешна. Без да задълбавам в емоционалния аспект на тази мотивация, ще кажа единствено, че аз виждам България като място, в което всеки активен и амбициозен млад човек може да бъде предизвикан и да успее. На този етап, а и докато продължавам да намирам положителни знаци, че все пак някаква промяна в социалната среда е възможна, не планирам да се развивам професионално извън България. В същото време, намирам за действително положителна възможността да бъде придобит професионален, образователен, а в крайна сметка и житейски опит от един млад човек в среда, която се разпознава като „чужда“ и в която адаптацията към един съвсем нов и непознат културен модел всъщност преминава в условията на сериозна конкуренция. Мисля я като такава в две посоки – от една страна това е единствения начин да се осъзнае и оцени действителността в собствената ни страна и обективно да бъдат преценени и оценени както пречките и препятствията, така и реалността ѝ като европейска държава, създаваща възможности за развитие, а от друга- придобиване на съвсем различно знание (разбирано в най-широк смисъл), което иначе би останало недостъпно.

Държавата, институциите, бизнеса

Нарастващата демонстрация на некомпетентност и неинформираност от страна на служителите на почти всички нива в държавната йерархия е проблемът, който най-често ме кара да се чувствам безсилна, така че единственото, което очаквам и изисквам като гражданин е ефективна държавна администрация, в която да са заети професионалисти, готови да се информират и да се учат непрестанно, така както това се очаква и изисква от всички останали, заети на свободния трудов пазар.

Колкото до бизнеса и НПО сектора- разчитам, че в някакъв момент ще започнат да бъдат прилагани отговорно и безкомпромисно регулаторните държавни механизми, така че те да бъдат заставени да изпълняват коректно ролята си на партньор.

Учебните заведения;

Това, с което най-добре бих описала образователния сектор в страната ни е тривиалният израз „количеството за сметка на качеството“, но не защото количеството не може да роди качество, а защото в нашата действителност стремежът и принудата да се постига „количество“ в българските образователни институции, тази унизителна борба за субсидии и брой учащи, пред която са изправени българските училища и университети, в крайна сметка се случва за сметка на качеството- без съмнение по отношение на преподаването в тях, но най-вече по отношение на почти отсъстващата конкуренция и мотивация за учене сред учащите, без която няма как да бъдат постигнати добри академични резултати. В тази връзка бих могла да изразя по-скоро надежда (за съжаление само това), че не образованието, а качественото образование ще бъде осъзнато като

стратегически важен приоритет на държавната политика и като такъв - отстояван от вмешателството на икономически интереси и пазарна логика.

Младежките организации

Не бих преписала толкова важна роля на младежките организации по отношение на професионалната реализация на младите хора в България, но отчитам като положителни действията им по отношение повишаването на информираността сред младите хора и иницирането на диалози по „горещи“ теми.

Политиката на равните възможности

Намирам българската социалната политика за доста разколебана по отношение на социално уязвимите и социално отпадналите си граждани - особено видимо е на по-ниските изпълнителски нива, ангажирани с провеждането на социалната политика. Крайното формализиране на процедурите по оказване на държавна подкрепа на имащите нужда, бюрократичният поглед, с който се оценяват човешките тежки ситуации, тромавостта на вземането на решения, които понякога костват опазването на човешки живот и здраве са само малка част от симптомите на тази разколебаност.

Заскобявайки теорията на политическата философия, както и погледа си на хуманитарист, ще акцентирам не върху правата, справедливостта и солидарността, а върху една закономерност, която сякаш остава неотчетена в горещия публичен диалог: социалната сигурност е един от ключовите, т.нар. меки аспекти на сигурността, чието negliжиране намира израз в множество всекидневни личностни и социални патологии, а оттам и в усилването на субективното усещане за несигурност, с всички произтичащи от това последици. Проблемите на социалната сигурност могат да бъдат решени единствено с адекватни и релевантни политически решения в областта на социалната политика и като такива остават неповлияни от нарастващото инвестиране в сектора за сигурност.

Проблемът за подготовката на качествен човешки капитал

Ще изброя съвсем схематично вижданията си по този въпрос:

- Стратегическа визия (реална, не шаблонна) относно социалните предизвикателства и проблеми
- Качествено образование, което да подготвя за членове на обществото мислещи и адекватни хора
- Ефективна правосъдна система

Ролята на ранното детско развитие

Ролята на детското развитие е ключова – най-симптоматично за състоянието на една нация е именно начинът, по който живеят и растат децата ѝ. Струва ми се, че важният проблем тук е разрастващото се девиантно поведение сред децата, пред което социалните институти сякаш отстъпват. Важно е да се работи за повишаване на имиджа на институциите, ангажирани с образованието и закрилата на децата, така че да започнат да се разпознават като легитимни, а не формални държавни структури. Подготовката на добре обучени, а не просто дипломирани педагогически специалисти (визирам всички специалисти, ангажирани с детското развитие така, както са изброени в Закона за предучилищното и училищното образование) е неотложна необходимост.

Образованието и пазара на труда

През последните години се издига една доста необмислена и, по тази причина, опасна идея - образованието да бъде подчинено на пазара на труда. Въвеждат се приоритетни специалности, които да подготвят професионалисти за отраслите с дефицит на кадри и се прави опит за възкресение на професионалното образование, което да отговори на нуждите на работодателите. Концепцията, че е възможно образователният процес да отговори на тенденциите в търсенето и предлагането на работна сила със скоростта, с която те се задават от динамиката в трудово-пазарните отношения намирам за нереалистична, а предполагаемата статичност на тенденциите, която евентуално ще позволи на образователната система да подготви квалифицирани кадри в определените като търсени професии – за неоснователна. Съвсем различен пък въпросът за онези обществено значими, но не пазарно ориентирани професии, които, обаче, ще оставя отворен.

Изхождайки от почти 10 годишният си професионален опит, последователно в бизнес, държавния и неправителствения сектор, ще си позволя да изкажа твърдението, че реализацията на пазара на труда е успешна за тези млади хора, които са достатъчно адаптивни, мотивирани и знаещи и не зависи от това дали направлението, в което са дипломирани е припознато като приоритетно.

Учене през целия живот

В съвременното постмодерно общество, където трайността на всеки реализиран успех и постигната индивидуална сигурност са толкова подвъпросни, единственият инструмент за преодоляване на несигурността е адаптивността, а тя може да бъде постигната единствено чрез нагласата да учиш и да се учиш - постоянно.

Съвместяване на личен и професионален живот

Това безспорно е едно от най-сериозните предизвикателства пред младите хора в България, но и не само в България. Отложените бракове и раждания, както и подмяната на семейния идеал, които наблюдаваме са достатъчно показателни за това, че не успяваме да отговорим на това предизвикателство подобаващо. А оттеглянето на държавата по отношение гарантирането на такива нива на социална сигурност, които да противостоят на ефектите от свръх либерализацията на пазарните отношения ще прави този въпрос все по-актуален.